

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
JEAN MISCHO
föredraget den 3 april 2003¹

I — Inledning

1. Tvisten i den nationella domstolen har uppkommit mellan Staatsanwaltschaft Augsburg beim Amtsgericht Augsburg och Bruno Schnitzer, som har anklagats för att ha överträtt den tyska lagen om bekämpning av svartarbete. Bruno Schnitzer hade anlitat ett portugisiskt företag för att i Tyskland utföra omfattande rappningsarbeten, vilket företaget gjorde utan att vara registrerat i det tyska hantverksregistret.

2. Amtsgericht Augsburg begärde att domstolen skulle meddela ett förhandsavgörande angående tolkningen av artiklarna 49 EG, 50 EG, 54 EG och 55 EG samt rådets direktiv 64/427/EEG av den 7 juli 1964 med detaljbestämmelser om övergångsregler för egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin tillhörande ISIC-huvudgrupperna 23–40 (industri och hantverk)², varefter domstolen i ett första skede beslutade att avgöra målet utan

muntlig förhandling. Ingen av parterna i målet vid den nationella domstolen hade nämligen begärt muntlig förhandling.

3. Den 17 september 2002 meddelade jag mitt förslag till avgörande i förevarande mål.

4. Genom beslut av den 10 januari 2003 beslutade domstolen att återuppta det muntliga förfarandet, eftersom det inte kunde uteslutas att Bruno Schnitzer inte hade mottagit meddelande med skriftliga yttranden i detta mål eller anmodan att meddela om han i enlighet med artikel 104.4 i rättegångsreglerna ville yttra sig muntligen.

5. Den 27 februari 2003 hölls muntlig förhandling.

6. Under förhandlingen framförde Bruno Schnitzers ombud en rad argument enligt vilka reglerna om hantverksregistret var

1 — Originalspråk: franska.

2 — EGT 117, s. 1863; svensk specialutgåva, område 6, volym 1, s. 22.

otydliga och oförenliga med den tyska grundlagen. Domstolen skall emellertid endast tolka de relevanta gemenskapsrättsliga bestämmelserna.

har utövat yrket i fråga under sex på varandra följande år, antingen som egenföretagare eller som företagsledare. Det är fråga om ett krav som uppställs i artikel 3 i direktiv 64/427 som var tillämpligt vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna.

II — Bedömning

7. Jag erinrar om att den nationella domstolen har frågat domstolen om det är förenligt med gemenskapsrätten om *fri rörlighet för tjänster*³ att ett portugisiskt företag, som i sitt hemland uppfyller villkoren för att bedriva yrkesverksamhet, måste uppfylla mer omfattande — om än endast formella — villkor (i detta mål registrering i hantverksregistret, Hantverksrolle), för att inte endast under en kort tidsperiod utan även för längre tid kunna bedriva sådan yrkesverksamhet i Tyskland

9. Det är således inte skyldigheten att registrera sig i hantverksregistret som är orsaken till ifrågavarande dröjsmål.

10. I mitt förslag till avgörande av den 17 september 2002 gav jag uttryck för uppfattningen att de relevanta bestämmelserna i fördraget och i direktiv 64/427 inte utgör något hinder för att ställa krav på registrering i hantverksregistret när detta inte är av sådan beskaffenhet att det kan försena eller försvåra utövandet av friheten att tillhandahålla tjänster och detta varken medför ytterligare administrativa kostnader eller en skyldighet att betala en medlemsavgift till en hantverkskammare.

8. Under förhandlingen förklarade Bruno Schnitzers ombud närmare på vilket sätt de omtvistade reglerna tillämpas i Tyskland. Av dessa förklaringar följer att registreringen i hantverksregistret är kostnadsfri efter domen i målet *Corsten*⁴. Dessutom kan dröjsmål som uppstår före registreringen bero på att de som tillhandahåller tjänster inte alltid genast kan bevisa att de

11. Det kan nämligen inte förnekas att det är fullständigt lagenligt att kontrollera om kraven på yrkeserfarenhet som uppställs i direktivet är uppfyllda avseende hantverkare som inte innehar något yrkesdiplom.

3 — Min understrykning.

4 — Dom av den 3 oktober 2000 i mål C-58/98, *Corsten* (REG 2000, s. I-7919).

12. Vad avser kravet på registrering i hantverksregistret har domstolen i punkt 38 i domen i det ovannämnda målet Corsten konstaterat att syftet med registreringen är att säkerställa en god kvalitet på utförda hantverksarbeten och att skydda mottagarna av dessa.

13. Domstolen har även medgett att detta utgjorde tvingande hänsyn av allmänt intresse som kunde motivera inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster och att kravet i fråga verkade vara ägnat att säkerställa det eftersträvade syftet.

14. Frågan kvarstår således huruvida registreringen i registret går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade syftet.

15. Då emellertid nämnda registrering i registret i sig varken medför något nämnvärt dröjsmål (nennenswerte Verzögerung) utöver den tid som är nödvändig för att kontrollera att kraven på yrkeserfarenhet är uppfyllda eller några administrativa kostnader, kan den inte anses gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade syftet.

16. Jag vidhåller således den första punkten i det svar som jag föreslog att domstolen skulle ge på tolkningsfrågan.

17. Under den muntliga förhandlingen behandlades även frågan från vilken tidpunkt man skall anses ha etablerat sig i världmedlemsstaten.

18. I detta avseende påpekade jag i punkt 65 i mitt förslag till avgörande av den 17 september 2002 att det ankommer på den nationella domstolen att avgöra ”om [det portugisiska företagens] tjänster i Tyskland är av tillfällig karaktär i fördragets mening, med hänsyn till varaktigheten, hur ofta de äger rum, deras regelbundenhet och kontinuitet”.⁵ Om det från en viss tidpunkt framkommer att denna verksamhet har förlorat sin tillfälliga karaktär eller att den helt eller huvudsakligen är inriktad på den tyska marknaden, skulle kravet på registrering i hantverksregistret (inbegripet kravet på att betala medlemsavgift) gälla utan förbehåll.

19. Kommissionen har påpekat att den den 7 mars 2002 antog ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer (KOM(2002) 119 slutligt).

⁵ — Se dom av den 12 december 1996 i mål C-3/95, Reisebüro Broede (REG 1996, s. I-6511), punkt 22.

20. I artikel 5.2 i detta förslag föreskrivs att [o]m tjänsteleverantören reser till värdmedlemsstaten, avses i detta direktiv med 'tillhandahållande av tjänster' utövande av en yrkesverksamhet under färre än sexton veckor per år i en medlemsstat, av en yrkesman som är etablerad i en annan medlemsstat. Det antagande som avses i första stycket utesluter inte att det kan göras en bedömning av konkreta fall, bl.a. på grundval av tjänstens varaktighet, frekvens, periodicitet och kontinuitet.

21. Detta förslag till direktiv visar, vilket kommissionen starkt insisterat på under förhandlingen, att det finns ett behov av en tydligare gränsdragning mellan friheten att tillhandahålla tjänster och etablering, på så sätt att potentiella tjänsteföretag skall veta vad de har att rätta sig efter innan de påbörjar verksamhet i en annan medlemsstat.

22. I förevarande mål har det portugisiska företaget som arbetat för Bruno Schnitzer enligt den nationella domstolen utfört omfattande rappningsarbeten i södra Bayern mellan november 1994 och november 1997. Om denna verksamhet utövades oavbrutet, överskred nämnda företag således vida den period av sexton veckor som anges i kommissionens förslag.

23. Det ankommer under alla omständigheter på den nationella domstolen att på grundval av alla tillgängliga kriterier, särskilt på grundval av de kriterier som anges i punkt 24 i mitt förslag till avgörande av den 17 september 2002, fastställa om det i förevarande mål är fråga om ett fall av etablering.

24. Mot bakgrund av det ovan anförda fastställer jag den andra punkten i det svar som jag föreslog att domstolen skulle ge på tolkningsfrågan i mitt förslag till avgörande av den 17 september 2002, nämligen att "[n]är en persons eller ett företags verksamhet i värdmedlemsstaten fortsätter under lång tid, på ett i praktiken oavbrutet sätt ... på grundval av ett antal kontrakt, ankommer det på den nationella domstolen att avgöra från vilken tidpunkt verksamheten skall likställas med etablering och således medföra att medlemsavgift skall erläggas till hantverkskammaren".

25. Såväl under förhandlingen som i de skriftliga yttrandena behandlade kommissionen även frågan hur stränga de sanktionsåtgärder är som är tillämpliga i Tyskland. I detta avseende ankommer det på den nationella domstolen att bedöma om ett företag avseende vilket det gjorts en undersökning av de krav som anges i direktivet för att påbörja och utöva verksamheten i fråga som lett till ett formellt jakande svar, men som inte ens efter det att verksamheten utövats ganska länge har skrivits in i hantverksregistret, kan åläggas lika stränga

sanktionsåtgärder för "svartarbete" som ett företag som inte underställts denna kontroll eller som inte ens uppfyller kravet på yrkeserfarenhet.

III — Förslag till avgörande

26. Mot bakgrund av det ovan anförda vidhåller jag mitt förslag till avgörande som jag föredrog den 17 september 2002 och som lyder på följande sätt:

- 1) Artiklarna 49 EG, 50 EG, 54 EG och 55 EG samt artikel 4 i rådets direktiv 64/427/EEG av den 7 juli 1964 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin tillhörande ISIC-huvudgrupperna 23–40 (industri och hantverk) utgör inte något hinder för en medlemsstats regler, som innebär att det beträffande tjänsteföretag som är etablerade i andra medlemsstater och som utövar hantverkstjänster i den förstnämnda staten, utöver en kontroll av att företaget är behörigt att utöva verksamheten i fråga, uppställs krav på registrering i hantverksregistret när detta inte är av sådan beskaffenhet att det kan försena eller försvåra utövandet av friheten att tillhandahålla tjänster och detta varken medför ytterligare administrativa kostnader eller en skyldighet att betala en medlemsavgift till en hantverkskammare.

- 2) När en persons eller ett företags verksamhet i värdmedlemsstaten fortsätter under lång tid, på ett i praktiken oavbrutet sätt och på grundval av ett antal kontrakt, ankommer det på den nationella domstolen att avgöra från vilken tidpunkt verksamheten skall likställas med etablering och således medföra att medlemsavgift skall erläggas till hantverkskammaren.